

позиция. Нюансираното и изменящо се поведение на Чайковски, особено по време на въстанието през 1850 г., е зависимо от решението му да приложи на практика съществуващото убеждение у мнозина негови съграждани, че техните антируски петиции и действия съвпадат с трайната враждебност на Турция към постоянно заплашващото нейното владичество на Балканите агресивна политика на царска Русия, която властва над голяма част от Полша. Чайковски започва да вижда във всяко въстаническо движение на българите преди всичко опасно разклащане на Османската империя.

Кредото на Садък паша: "Да показваш, че се боиш от въстание поражда понякога въстанието, преследванията, съмненията само огорчават населението и го тикат да слуша внушенията на отчаянето" се сблъсква през 1867 г. с българската четническа акция.⁵ Четата начело с "бащата на войводите" Панайот Хитов се насочва южно от Дунав през Делиормана към Сливенския балкан и този факт се характеризира като забележителен симптом, че дотогавашната борба на българите се превръща от църковна в политическа и че тя неизбежно ще расте. Известията в европейския печат за появилата се в България чета са опровергани от турската власт и преса, тъй като са в дисонанс с поведението на Високата порта и фактическия и отказ да приеме реформените предложения на Европа. Турското правителство изтъква, че християнските народи на Балканския полуостров в т.ч. и българите са доволни от своето положение и не искат никакви промени. Вестник "Македония" от 20 май и 24 юни 1867 г. се опитва да подкрепи официалната версия на Портата като отрича информацията на немския вестник "Вандерер" и френския "Курие д'Ориан". Вестникът се опитва да увери читателите си в неистинността на съобщеното за четническо движение в България и че "там владее най-голяма тишина и особено отсам Балкана". Подчертава се, че в този стратегически важен район спокойствието се осигурява от "поляшкия от Сливен полк".⁶

Садък паша приема без протест поставената от Портата задача да спре минаването на четите на юг от Балкана между Черно море и Сливен. За разлика от него водачите на полската демокрация предупреждават за фалшивото положение на казачите в случай на конфликт със славянските народи и че отношенията им с тях ще бъдат подложени на изпитание, както и става през пролетта на 1867 г. Садък паша се опитва да оправдае отношението си към българското четническо движение. На 18 юни 1867 г. той пише от Сливен на приятеля си ген. Бистшоновски, турски военен аташе в Париж: "Що се отнася до въстанието - това е бандитизъм, същият, който е бил вършен както на гръцката граница и в Албания, така и на Балканите."⁷

В края на май 1867 г. части от казакаля се сблъскват с групите на Цонко Кънев и Дядо Жельо от четата на Панайот Хитов. В дневника на четата Иван Кършовски отбелязва, че на 31 май са известени от кираджия за нападнатата от казачите група четници на Разбойна до Жеравна. Димитър Тодоров допълва в своите бележки, че Цонко войвода с четниците си се е сблъскал със "100 души казашки войници". При публикуване на сведенията в "Дунав" посочил 150 души.⁸ Трудно е да се определи точната цифра, а и едва ли това е необходимо. По-важно е, че казашката част е била